

MÆRK VIDEN

Vold i æresrelaterede konflikter

Hvad er æresmotiveret vold?

I æresrelaterede konflikter forekommer voldsformerne fysisk, psykisk (herunder negativ social kontrol), seksuel, økonomisk, materiel og digital vold samt stalking. I æresrelaterede konflikter ses også tvangsægteskaber, fastholdelse i islamiske ægteskaber, genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold, kvindelig kønslem-læstelse samt æresdrab. Æresrelaterede konflikter bruges derfor som en samlet betegnelse, hvor alle de nævnte voldsformer kan indgå.

En voldsform forekommer sjældent alene, men optræder oftest sammen med en eller flere andre voldsformer. Voldshandlingerne kan udøves over kortere eller længere tid og med forskellig intensitet og hyppighed.

Vold i æresrelaterede konflikter adskiller sig fra anden vold i nære relationer ved at:

- volden har et særligt motiv, nemlig at forhindre et æresbrud eller genoprette familiens ære efter et æresbrud
- der altid er et element af kollektiv udøvelse dvs. flere personer, der aktivt eller passivt deltager i handlingerne
- udøverne ofte er de nærmeste familiemedlemmer, men også kan være personer i den udvidede familie og netværk i Danmark og/eller i udlandet
- voldshandlingerne ofte er planlagte og organiserede over længere tid.

I Danmark kommer henvendelser til myndigheder om vold i æresrelaterede konflikter hovedsageligt fra personer med oprindelse i MENAPT*-lande.

Hvorfor opstår æresrelaterede konflikter?

International forskning peger på, at æresrelaterede konflikter finder sted i kollektivistisk orienterede familier med stærke æresnormer og er kendetegnet ved en patriarkalsk familiestruktur og et tydeligt aldershieraki. I disse familier er ære relateret til den sociale gruppe, som den enkelte tilhører – familien, slægten og netværket. Det enkelte individ er indordnet kollektivet, og alle forventes at leve op til æresnormerne, da alle familiemedlemmer påvirkes af den enkeltes brud på normerne. Tab af ære kan føre til, at en familie mister status og udstødes fra den øvrige familie og netværk. Vold udøves således af hele eller dele af familien og netværk for at *forhindre* et æresbrud eller for at *genoprette* familiens ære efter et æresbrud.

Æresnormer forbindes med kvinders kyskhed og seksualitet, mens mandens rolle er at være forsørger og beskytter af familien. Beskyttelse og kontrol af kvinders seksualitet er helt central. Kvinder skal være jomfruer, når de bliver gift, ligesom de skal undgå situationer, der bringer deres kyskhed i tvivl. Æresnormerne forbindes også med værdier som respekt og lydighed over for forældre og ældre familiemedlemmer.

* Gruppen af MENAPT-lande er bl.a. defineret af Danmarks Statistik og består af lande i Mellemøsten og Nordafrika, samt Afghanistan, Pakistan og Tyrkiet.

Æresmotiveret vold kan udløses, hvis et individ overskrider gruppens æresnormer. Der er ingen udtømmende liste over udløsende faktorer. Det er dog ofte ønsker om selvstændighed, ligestilling, medbestemmelse, (økonomisk) uafhængighed, seksuel frihed mv. Dertil kommer handlinger, som anskues for at være for 'vestlige' (fx indtage alkohol, ikke være rettroende, gå uden tørklæde), der kan udløse voldshandlinger. Find definitionen på æresrelaterede konflikter i vejledning om generelle bestemmelser i barnets lov (delvejledning 1 af 6).

Æresrelaterede konflikter er forankret i en æres-baseret kultur, som kan have rod i religion. Der er flere forstærkende faktorer, som kan have indflydelse på voldsudøvelsen, fx sociale, økonomiske, psykiske og transnationale forhold.

Omfang

Der er formentlig et mørketal, da sagerne kan være vanskelige at identificere og få oplysning om i undersøgelser. Danske undersøgelser viser:

- **25 % kvinder** og **28 % mænd** med ikke-vestlig oprindelse i alderen 18-29 år oplever, at hensynet til ære betyder alt eller meget for, hvad de må i deres hverdag. Det samme gælder **2 % kvinder** og **4 % mænd** med dansk eller vestlig oprindelse.
- Unge, hvor hensynet til ære betyder alt eller meget for, hvad de må foretage sig, er i højere grad udsat for negativ social kontrol, trusler om genopdragelsesrejser, trusler om fysisk vold og fysisk vold fra forældre og andre familiemedlemmer end unge, hvor familiens ære betyder noget, lidt eller intet.

Als Research 2018, Unges oplevelser af negativ social kontrol.

Negativ social kontrol i æresrelaterede konflikter

Social kontrol anvendes oftest om handlinger, som et fællesskab anvender til at regulere og/eller sanktionere individets adfærd i henhold til fællesskabets normer. Når reguleringen og/eller sanktioneringen medfører begrænsning af individets rettigheder, trivsel eller alderssvarende udvikling bliver den negativ.

Negativ social kontrol kommer blandt andet til udtryk som begrænsning af individets muligheder for at træffe alderssvarende valg for sit eget liv, herunder socialt liv, fritidsinteresser, seksualitet, krop, uddannelse og job, fastholdelse i uønskede relationer, isolation og overvågning. Negativ social kontrol kan have en karakter eller et omfang, hvor den falder inden for straffelovens definition af psykisk vold (jf. vejledning om generelle bestemmelser i barnets lov (delvejledning 1 af 6)).

Negativ social kontrol anvendes i æresrelaterede konflikter, hvor der vil være flere direkte eller indirekte udøvere og et æresmotiv, men kan også anvendes i eksempelvis ekstremistiske miljøer.

Hvem er udsat og hvem er udøver?

International forskning viser, at det især er kvinder og piger, der er udsatte for æresrelaterede konflikter. Mænd og drenge kan dog også være udsatte. I en dansk kontekst er det særligt personer med oprindelse i Irak, Afghanistan, Tyrkiet, Libanon, Somalia og Pakistan som har ophold på safehouse og dermed er udsatte for alvorlige æresrelaterede konflikter. Religiøst frafaldne og LGBT+ personer kan også være i øget risiko.

Udøverne kan være i en dobbeltrolle, hvor de også selv er udsatte for vold. Forskningen viser et kønsopdelt mønster, hvor kvinder oftere udøver negativ social kontrol som en del af børneopdragelsen, mens mænd oftere udøver voldelige handlinger som sanktion efter et æresbrud. I parforhold er kvinder mere udsatte end mænd.

Konsekvenser af vold i æresrelaterede konflikter

Vold i nære relationer har langsigtede sundhedsskadelige virkninger. Det er veldokumenteret i international forskning. Det er eksempelvis:

- fysiske skader, fx blå mærker, brud på knogler, hjernerystelse m.m.
- psykosomatiske symptomer, fx mavetarmproblemer, vægtproblemer og allergi
- psykisk mistrivsel og diagnoser, fx lavt selvværd, mistrivsel, depression, PTSD, selvmordstanker/ selvmord
- social udstødelse, ensomhed
- negative konsekvenser for de udsattes børn, fx kognitive og adfærdsmæssige vanskeligheder.

Kontrollen og volden starter typisk tidligt i opvæksten og foregår over lang tid med flere personer involveret. Det øger formentligt graden af sundhedsskadelige virkninger for de udsatte.

Relevant lovgivning

Fysisk og psykisk vold er strafbart, og negativ social kontrol er særskilt nævnt som eksempel i **straffelovens bestemmelse** om psykisk vold jf. **§ 243**.

Derudover er det ifølge straffelovens bestemmelser ulovligt at sende sit barn på genopdragelsesrejse jf. **§ 215 a**, at foretage kvindelig kønsomskæring jf. **§ 245 a**, at tvinge nogen til at indgå ægteskab eller lign. forhold eller at fastholde nogen i et sådant forhold jf. **§ 260**.

Derudover rummer straffeloven flere bestemmelser, som kan være relevante ift. æresrelaterede konflikter, bl.a. seksuel vold jf. **§§ 216-227**, stalking og GPS tracking, jf. hhv. straffelovens **§ 242** og **264 b**.

Hvis kommunen har viden om eller grund til at antage, at et barn eller en ung har behov for hjælp og støtte efter barnets lov, skal de foretage en screening. Viser denne screening, at der kan være tale om en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol, har kommunen pligt til at foretage en risikovurdering, inden barnets eller den unges forældre og netværk inddrages i sagen. Det følger af **barnets lov § 18, stk. 1, og stk. 3**.

Henvender nogen sig til kommunen på grund af en æresrelateret konflikt, skal kommunen stille gratis rådgivning til rådighed. Hvis det skønnes, at borgeren er eller risikerer at blive udsat for en alvorlig æresrelateret konflikt, skal de tilbydes en handleplan. Handleplanen skal bl.a. indeholde en risikovurdering. Dette følger af **lov om social service § 12 a**.

Opmærksomhedspunkter for fagpersoner

- Hele familien og netværket omkring den udsatte kan være med til at udøve volden. Ofte vil de ikke være en støtte for den udsatte.
- Loyalitet over for familien og frygt for udstødelse kan være medvirkende til, at den udsatte har svært ved at følge fagpersoners råd om sikkerhed og beskyttelse.
- Processen med at bryde ud er ofte langvarig og kræver støtte – både psykologisk, socialt og praktisk.

Husk i mødet med borgeren

- Spørg kun til vold i et fortroligt og trygt rum, hvor der ikke er pårørende til stede.
- Priorité relationsopbygning og vær tålmodig. Opsporing af vold sker typisk over tid.
- Spørg gerne løbende, vær nysgerrig og følg op.
- Informér borgeren om sine rettigheder og muligheder og henvis til relevante rådgivningstilbud og specialiserede indsatser.
- Foretag en underretning til sociale myndigheder, hvis der er børn, der er udsat for eller overværer vold.

Sådan får du hjælp

Har du mistanke eller viden om vold i en æresrelateret konflikt? Kontakt det nationale korps af sikkerhedskonsulenter, og få rådgivning om handlemuligheder på www.nc-maerk.dk/sikkerhedskonsulenter eller scan QR-koden.

MÆRK VIDEN er baseret på aktuel bedste viden fra forskning og praksis og er udviklet af Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK). Læs mere om dine muligheder for at få viden og rådgivning på www.nc-maerk.dk.

November 2025

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

www.uim.dk